

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-33)

DÜNYA KADINLAR GÜNÜ 8 MART (2026)

Dünya Kadınlar Günü, 20. yüzyılın başlarında sanayileşmenin hızlanması sonrasında kadınların eşit haklar için yürüttüğü mücadeleler sonucu ortaya çıkmıştır. New York'ta 1908 yılında yaklaşık 15.000 kadın; daha kısa çalışma saatleri, daha iyi ücret ve oy hakkı talepleriyle yürüyüş düzenlemiştir. İlk "Ulusal Kadınlar Günü" 1909'da ABD'de ilan edilmiştir. Avusturya, Almanya, Danimarka ve İsviçre'de ise ilk kez 1911 yılında Uluslararası Kadınlar Günü kutlanmıştır. Aynı yıl New York'ta meydana gelen ve 140'tan fazla kadın işçinin yaşamını yitirdiği fabrika yangını, kadın hakları ve çalışma koşullarına ilişkin tartışmaları daha da görünür hale getirmiştir. Rusya'da 1917 yılında kadınların "Ekmek ve Barış" sloganıyla başlattığı grevin gerçekleştiği tarih olan **8 Mart**, ilerleyen yıllarda Dünya Kadınlar Günü'nün resmi tarihi olarak kabul edilmiştir.¹

Birleşmiş Milletler, 1975 yılında Dünya Kadınlar Günü'nü ilk kez resmî olarak kutlamış; 1977'de ise 8 Mart'ı "Kadın Hakları ve Uluslararası Barış Günü" olarak ilan etmiştir. Bugün 8 Mart, kadınların sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanlardaki başarılarını kutlamanın yanı sıra; eşitlik, adalet ve hak mücadelesinin sürdüğünü hatırlatan küresel bir dayanışma günü olarak anılmaktadır.¹ Özel günün bu seneki teması "*Tüm Kadınlar ve Kız Çocukları İçin; Haklar, Adalet ve Eylem*" olarak belirlenmiştir. Bu tema, kadınlar ve kız çocuklarının eşit haklara sahip olması, bu hakların korunması ve hayata geçirilmesi için küresel ölçekte eylem çağrısı yapmaktadır.²

Günümüzde hiçbir ülke kadınlar ve erkekler arasındaki yasal eşitsizlikleri tamamen ortadan kaldıramamıştır. Dünya genelinde kadınlar, erkeklerin sahip olduğu yasal hakların yaklaşık %64'üne sahiptir. Mevcut ilerleme hızı değişmediği takdirde, kadınlar ile erkekler arasındaki yasal eşitsizliklerin giderilmesinin yaklaşık 286 yıl sürebileceği öngörülmektedir. Ayrıca bazı ülkelerde erken ve çocuk yaşta evliliklerin yasal olarak mümkün olması, her yıl yaklaşık 12 milyon kız çocuğunun eğitim ve yaşam fırsatlarını olumsuz etkilemektedir.²

Kadınlar ve kız çocukları için adalet ne anlama gelmektedir?³

Adaletin olmadığı bir ortamda haklar yalnızca kâğıt üzerinde kalmakta; adaletin sağlandığı durumlarda ise haklar gerçek bir güce dönüşmektedir.

Bu bağlamda adalet;

- ✓ Kadınları ve kız çocuklarını **şiddet, ayrımcılık ve sömürüden koruyan yasaların varlığını,**
- ✓ Tüm kadın ve kız çocuklarının başvurularını ciddiye alan ve **cezasızlığı ortadan kaldıran yargı sistemlerini,**
- ✓ Kadınların erişebileceği ve karşılayabileceği **hukuki destek mekanizmalarını,**
- ✓ Hak ihlali durumlarında **iyileşme ve destek süreçlerinin sağlanmasını** ifade etmektedir.

¹[Internet]<https://www.internationalwomensday.com/Activity/15586/The-history-of-IWD> Erişim Tarihi: 4.3.2026

² [Internet] <https://www.un.org/en/observances/womens-day> Erişim Tarihi: 4.3.2026

³ [Internet] <https://www.unwomen.org/en/get-involved/international-womens-day> Erişim Tarihi: 4.3.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-33)

Adalet kendiliğinden ortaya çıkmaz; inşa edilmesi ve sürdürülebilmesi için desteklenmesi gerekir. Bu nedenle kadın hareketlerinin güçlendirilmesi ve eşitliği destekleyen politikaların hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kadınların hak ve adalete eşit biçimde erişebilmesinin önündeki en önemli engellerden biri kadına yönelik şiddetin yaygın olmasıdır. Kadına yönelik şiddet; kadınların yaşam hakkını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, toplumsal yaşama katılımını ve temel insan haklarından yararlanma olanaklarını doğrudan tehdit eden ciddi bir toplumsal ve halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünya genelinde her üç kadından biri yaşamının herhangi bir döneminde partneri tarafından uygulanan fiziksel ve/veya cinsel şiddete ya da partner dışı cinsel şiddete maruz kalmaktadır.⁴

Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan bir rapora göre 2024 yılında dünya genelinde yaklaşık 50.000 kadın ve kız çocuğu yakın partnerleri veya aile üyeleri tarafından öldürülmüştür. Başka bir ifadeyle, 2024 yılında her gün ortalama 137 kadın ve kız çocuğu kendi ailesinden biri tarafından öldürülmüştür.⁵

Türkiye’de de kadına yönelik şiddet önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre kadınların (yaşamlarının herhangi bir döneminde) %28,2’si psikolojik, %18,3’ü ekonomik ve %12,8’i fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Fiziksel şiddetin en fazla %14,7 ile 35–44 yaş grubundaki kadınlarda görüldüğü saptanmıştır.⁶

Kadına yönelik şiddetin en ağır sonuçlarından biri olan kadın cinayetleri de Türkiye’de önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Kadın örgütleri verilerine göre 2023 yılında 420, 2024 yılında 455 ve 2025 yılında 457 kadın cinayeti gerçekleşmiştir. 2026 yılında ise yılın ilk ayları itibarıyla 68 kadın cinayeti kaydedilmiştir.⁷ Bu veriler, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin Türkiye’de halen ciddi boyutlarda olduğunu göstermektedir.

Kadınlar ve kız çocukları için gerçek adaletin sağlanabilmesi; şiddetin önlenmesine yönelik etkili politikaların geliştirilmesi, hukuki mekanizmaların güçlendirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması ile mümkündür. 2026 yılı Dünya Kadınlar Günü’nün “*Tüm Kadınlar ve Kız Çocukları İçin; Haklar, Adalet ve Eylem*” teması da kadınların ve kız çocuklarının şiddetten uzak, eşit ve güvenli bir yaşam sürdürebilmeleri için somut adımlar atılması gerektiğini bir kez daha hatırlatmaktadır.²

⁴ [Internet] <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> Erişim Tarihi: 5.3.2026

⁵ [Internet] United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & UN Women. (2025). Femicides in 2024: Global estimates of intimate partner/family member femicides. United Nations. <https://www.unodc.org> Erişim Tarihi: 5.3.2026

⁶ [Internet] Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması, 2024 , <https://veriportal.tuik.gov.tr/tr/press/57940> Erişim Tarihi: 5.3.2026

⁷ [Internet] <https://anitsayac.com/?year=2026> Erişim Tarihi: 5.3.2026